

ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

УДК 338.4:005.934:502

Олейник В.В. – аспірант факультету міжнародних відносин Волинського національного університету імені Лесі Українки

Науковий керівник: к.е.н., доцент І.С. Скороход

Анотація. Проаналізовано актуальність удосконалення екологічної безпеки підприємства в умовах європейської інтеграції. Обґрунтовано необхідність адаптації законодавства України до відповідних норм та вимог екологічного законодавства Європейського Союзу.

Аннотация. Проанализирована актуальность усовершенствования экологической безопасности предприятия в условиях европейской интеграции. Обоснована необходимость адаптации законодательства Украины к соответствующим нормам и требованиям экологического законодательства Европейского Союза.

Annotation. The relevance of improvement of enterprise ecological security in the context of European integration is analyzed. The necessity of adaptation of Ukrainian legislation to the relevant standards and requirements of European Union environmental legislation is proved.

Ключові слова: євроінтеграція, економічна безпека, економічна безпека підприємства, екологічна безпека підприємства.

Ефективний розвиток національного господарства значною мірою залежить від рівня забезпеченості його економічної безпеки. Невід'ємною компонентою економічної безпеки країни є економічна безпека підприємств, належний рівень якої є запорукою соціального та економічного розвитку держави, особливо в умовах європейської інтеграції України.

Проблема економічної безпеки підприємництва досліджується у наукових працях таких відомих вітчизняних та зарубіжних науковців, як О. Барановський, А. Гальчинський, М. Єрмошенко, А. Качинський, Б. Кравченко, П. Крайнів, Д. Ляпін, Г. Пастернак-Таранушенко, А. Сухоруков, Т. Хайлова, В. Шлемко та ін.

Економічна безпека підприємництва відіграє визначальну роль у зміцненні між розвитком підприємництва та забезпеченням таких функціональних складників безпеки держави, як: фінансовий, соціальний безпеки національної економіки і є передумовою її стабільного розвитку. Існує взаємозалежність, технологічний, продовольчий, зовнішньоекономічний, демографічний, енергетичний та екологічний [1].

Найважливішими факторами, що впливають на економічну безпеку підприємства, є ступінь досконалості законодавчої бази, рівень оподаткування, доступ на світові ринки збуту, інвестиційна привабливість регіону, держави. Насамперед, економічна безпека підприємства залежить від економічної безпеки держави, регіону, адже ґрунтується на їхньому фінансовому, сировинному та виробничому потенціалі, перспективах розвитку [2].

Серед вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів немає єдиного визначення терміну “економічна безпека”. В той же час, принципів розходжень у підходах до трактування змісту даної економічної категорії не спостерігається.

Пропонується таке визначення даного поняття: економічна безпека – це спроможність держави забезпечувати захист національних економічних інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз, здійснювати поступальний розвиток економіки з метою підтримання стабільності суспільства і достатнього оборонного потенціалу за будь-яких умов і варіантів розвитку подій [3].

Найбільш поширеним визначенням поняття “економічної безпеки підприємства” є наступне: “економічна безпека підприємства” – це стан ефективного використання його ресурсів (капіталу, персоналу, інформації, технології, правового забезпечення) і існуючих ринкових можливостей, що дозволяє запобігти внутрішнім і зовнішнім негативним впливам (загрозам) і забезпечити його тривале виживання і стійкий розвиток на ринку відповідно до обраної мети [4].

Екологічна складова економічної безпеки підприємства має гарантувати безпеку суспільству від суб'єктів господарювання, що здійснюють виробничо-комерційну діяльність. З цією метою товаровиробник повинен ретельно дотримуватись національних норм мінімально допустимого вмісту шкідливих речовин, що потрапляють у навколишнє середовище, та екологічних параметрів продукції, яка виготовляється. План забезпечення екологічної складової є частиною загальної антикризової програми і економічної безпеки підприємства [5].

Індикаторами екологічної складової економічної безпеки є, з одного боку, нормативи гранично допустимої концентрації шкідливих речовин, установлені національним законодавством, а з іншого — аналіз ефективності заходів для забезпечення такої екологічної складової [2].

Україна поставила за мету інтегруватися у Європейський Союз, а це передбачає виконання вимог та норм ЄС.

Як відомо, екологічна політика ЄС сьогодні налічує понад 300 правових актів, у тому числі директиви, постанови, правила та рекомендації.

Екологічне законодавство ЄС включає:

- *продукти*: контроль за викидами від автотранспорту, контроль за небезпечними хімічними речовинами в споживчих товарах, контроль шуму від будівельної техніки, рух відходів, контроль за небезпечними речовинами та препаратами, хімічними речовинами і т. д.;
- *діяльність або виробничі процеси*, що впливають на навколишнє середовище або здоров'я людини: промислові підприємства, будівництво, медичні відходи, природокористування та збереження біорізноманіття і т. д.;
- *охорону якості навколишнього середовища*: контроль за шкідливими речовинами у повітрі, воді або ґрунті; природними ресурсами;
- *процедури та процесуальні права*: оцінка впливу, доступ до інформації та консультацій з громадськістю [6].

Директиви є найбільш поширеною та найчисленнішою формою екологічних правових актів ЄС.

У країнах європейського Союзу реалізується стратегія "Integrated Product Policy (IPP)" (Комплексна політика продукту), метою якої є сприяння розвитку ринку екологічно чистих продуктів.

Дана стратегія зосереджується на трьох етапах процесу прийняття рішень, які значною мірою впливають на життєвий цикл продуктів:

- I. Вплив цін – за допомогою таких заходів, як зниження ставки податку на "зелені" продукти або державні субсидії;
- II. Стимулювання попиту – надання споживачам повнішої інформації про продукти, які вони купують, в тому числі використання екологічного маркування, а також заохочення державних організацій в прийнятті стратегії зелених закупівель;
- III. Сприяння екологічно чистого виробництва – шляхом стимулювання еко-дизайну, просування інформації про продукцію під час життєвого циклу та врахування екологічних розумінь в європейські стандарти продукції [6].

Таким чином, екологічна безпека підприємства є важливою складовою його економічної безпеки. В даній сфері підприємствам України, маючи за мету інтегруватися у європейський простір, потрібно виконувати директиви ЄС, а також важливою умовою є приведення українського екологічного законодавства до вимог і норм екологічного законодавства ЄС.

Література:

1. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: Монографія. – Львів: Арал, 2008. – 384с.
2. Економіка підприємства - Іванілов О.С.
3. Економічна безпека як багаторівнева система: поняття та базові елементи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libfree.com/194787024_finansifinansova_bezpeka_derzhavi.html
4. Сінченко Ю.П. Виникнення, сучасний стан і можливі напрямки подальшого розвитку науки (екосестейт) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libfree.com/194787024_finansifinansova_bezpeka_derzhavi.html
5. Судакова О.І., Гречко Д.В., Шкурупій А.В. Стратегія забезпечення належної економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/4_SVMN_2007/Economics/18818.doc.htm
6. EU environmental issues and policies guidelines [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ueapme.com/business-support%20II/Training%20Tools/Confartigianato/Environment/EU%20Environmental%20Guide.pdf>